

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמש"ש 21609-11-16 ח' נ' מ'

בפני כב' השופט יחזקאל אליהו**תובעת:****ח.ת.ז.****ע"י ב"כ עוה"ד בבת דמארי****נגד****נתבעת:****מ.ת.ז.****ע"י ב"כ עוה"ד ל-און בן-אדווה****מיני-רציו:**

* על אף שנקבע בפסיקה כי יש לפרש את זכות הסבים להסדרי ראייה עם נכדם בצמצום ובזהירות הרי שההכרעה בדבר צריכה להתבסס על טובת הילד הספציפי שענייננו נדון. בענייננו, ביהמ"ש סבור כי הסדרי השהייה שהומלצו בתסקיר הסעד הם מצומצמים מדי ואינם עולים בקנה אחד עם טובתו של הקטין – שאביו נפטר וסבתו היא דמות משמעותית ומיטיבה בחייו – ויש לסטות מהם.

* משפחה – הסדרי ראייה – סבים

* משפחה – הסדרי ראייה – טובת הילד

הכרעה בשאלת זכאותה של סבתו של הקטין (כיום כבן 7) להסדרי שהייה עמו והיקפם של אלה. הסבתא – התובעת, היא אימו של האב המנוח. הוריו של הקטין נפרדו סמוך ללידתו. האב המנוח נפטר בפתאומיות מספר חודשים טרם הגשת התביעה. עד לפטירתו, ובמשך כ-5.5 שנים, התקיימו זמני השהות עם האב בבית הסבתא, פעמיים בשבוע עם לינה וכל סוף שבוע שני עם לינה. לטענת התובעת הסדרי השהייה והיחסים עם הנתבעת השתנו כאשר נודע לנתבעת כי המנוח הותיר אחריו צוואה, על פיה יורשיו היחידים הם הוריו. לטענת התובעת היא קשורה מאוד לנכדה ואובדן המנוח חיזק עוד יותר קשר זה והנתק שנכפה עליה גורם לה צער ושברון לב ומנוגד לטובת הקטין. עוד לטענתה מאז פטירת המנוח היא ממשיכה להעביר לאם את המזונות עבור הקטין. בהחלטה קודמת, טרם קבלת התסקיר מפקידת הסעד, נקבעו הסדרי ראייה זמניים במתכונת המצומצמת שהציעה האם של ביקור אחד באמצע השבוע אחת לשבועיים וביקור בסוף שבוע אחת לחודש. בהמשך הגיע התסקיר. המלצות התסקיר הינם כי זמני השהות בין הקטין וסבתו יהיו כדלקמן: פעם בשבועיים מידי יום ג משעה 14:00 ועד שעה 19:30 ופעם בשלושה שבועות בשבת מהשעה 11:30 ועד צאת השבת.

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

סעיף 28א לחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות קובע כי במות אחד מהוריו של קטין רשאי ביהמ"ש לתת הוראות בעניין המגע בין הורי המת לבין הקטין. הפסיקה הדגישה ועמדה על הקשר שבין נכדים לסבים כחלק מעקרון העל של טובת הקטין. לצד זאת נקבע עוד בפסיקה כי כפיית קשר בין סבים לנכדים, במצב בו היחסים בין הסבים להורים עכורים ואין ביניהם שיתוף פעולה לא תשרת את טובתם של הקטינים. כן קבעה הפסיקה כי את זכות הסבים יש לפרש בצמצום ובוזירות.

על פי הפסיקה, בכל הליך שעניינו קטינים עקרון העל המנחה הינו עקרון טובת הקטין וכך גם קבעה הפסיקה בכל הקשור להסדרי הראיה שבין קטין לסבים. ההכרעה בדבר טובתו של הקטין מבוססת, מטבע הדברים, על מכלול הראיות המונחות לפתחו של ביהמ"ש, ובכלל זה תסקירים וחוות דעת מומחים מקצועיים, להם יש את הכלים המתאימים, המומחיות המקצועית והניסיון הדרוש. במקרה דנן לא מונה מומחה אולם הוגש תסקיר סעד. הגם שתסקיר סעד אינו בגדר חוות דעת כמשמעותה בסעיף 20 לפקודת הראיות, נקבע בפסיקה כי אין כל מניעה לייחס משקל לאמור בו ולראות בו כחוות דעת. עוד עפ"י הפסיקה ביהמ"ש, אינו משמש כ"חותמת גומי" להמלצות הגורמים המקצועיים אלא עליו להפעיל את שיקול דעתו באופן עצמאי.

נקודת המוצא להכרעה בעניינו, כפי שנקבעה בע"א 121/79 היא כי אינם דומים יחסי הורים וילדים ליחסי הורים ונכדם ואין להקיש בין הסדריי השהייה הנקבעים בין אלה לאלה. משכך הסדריי השהייה בין נכדים וסביהם מטבע הדברים לא יהיו זהים בהיקפם ותדירותם להסדריי השהייה הנקבעים בין הורה וילדיו ויהיו מצומצמים יותר. עם זאת וכפי שנקבע בפסק הדין וכחוט השני העובר לכל אורכה של הפסיקה הרי שטובתו של הקטין נבחנת באספקלריה של טובת הקטין הספציפי שעניינו נדון ולפיכך יש לבחון מהי טובתו של הקטין דנן? לעמדת ביהמ"ש הסדריי השהייה שהוצעו ע"י העו"ס לסדריי דין בתסקירה הינם מצומצמים ואינם עולים בקנה אחד עם טובתו של הקטין ויש לסטות מהם. למול העובדה כי תכיפות הקשר שבין הסבתא לנכדה ואופיו המיטיב לא באו לידי ביטוי מספק בתסקיר ניתן משקל יתר לקונפליקט בין האם ומשפחת המנוח בנוגע לעזבונו. הודגש כי אין המדובר בקשר סבתא – נכד במשמעותו הרגילה והמקובלת. מדובר בקטין אשר במשך שנות חייו הראשונות ואשר הן השנים הראשונות להתפתחותו ולעיצוב אישיותו סבתו הייתה דמות קבועה, יציבה ונוכחת נוכחות משמעותית בחייו. כמו כן חרף האובדן של הסבתא את בנה זו אינה מטשטשת את הגבולות ואינה הופכת את נכדה למצבה חיה ומבינה את מקומה בחייו של הקטין כמו גם את מקומה של אמו בחייו ואינה נוגסת או פוגעת במקום זה. על רקע הקשר האמיץ והאיתן שבין הקטין וסבתו עובר לפטירתו הטרגית של אבי הקטין יש לפעול לשמר ולטפח קשר זה ופגיעה בו אינה עולה בקנה אחד עם טובתו של הקטין. שימור הקשר עם סבתו ובני משפחתו של אביו חשוב וחיוני לשם התפתחותו הרגשית של הקטין ויתרום להתפתחותו התקינה. כן יש להוסיף ולהדגיש כי הסבתא המשיכה בתשלום מזונות הקטין אשר נקבעו אף על הצד הגבוה, בהסכמה עם האב המנוח מרצונה וללא שהוגשה כל תביעה כנגדה או כנגד העזבון ולמותר לציין כי המדובר בסכום מזונות ראוי ואשר נקבע אף על הצד הגבוהה.

לפיכך, באיזון בין השיקולים נקבע כי הסדריי הראיה של הקטין עם סבתו יהיו בכל יום ג' החל מהשעה 14:00 ועד 20:00. ובכל סוף שבוע שלישי מהשעה 11:00 עד השעה 19:30 וכל שבת שישית יכללו לינה (היינו מיום ו' בשעה 15:00 ועד יום שבת בשעה 19:30). לא נמצא להגביל את זהות הגורם שיאסוף את הקטין ובלבד שיהיה מדובר במשהו מבני המשפחה. כן לא נמצא לחייב את הסבתא להיות נוכחות בזמן הנסיעה. המדובר בדרישה בלתי סבירה המהווה הכבדה מיותרת ולא נחוצה בפרט נוכח גילה של הסבתא.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

בפני כב' השופט יחזקאל אליהו

תובעת:

ח', ת.ז.

ע"י ב"כ עוה"ד בבת דמארי

נגד

נתבעת:

מ', ת.ז.

ע"י ב"כ עוה"ד ל-און בן-אדווה

פסק דין

בפסק דין זה נדרש בית המשפט להכריע בשאלת זכאותה של סבתו של הקטין להסדרי שהייה עמו והיקפם של אלה.

רקע כללי, טענות הצדדים ופרוט ההליכים:

1. לפניי תביעה להסדרי שהייה שהוגשה על ידי הגברת ח' (להלן: "התובעת" או "הסבתא") כנגד אמו של הקטין הגברת מ' (להלן: "הנתבעת" או "האם"). התובעת הינה דודתה (אחות אמה) של הנתבעת.

2. בנה המנוח של התובעת, מר ר' ז"ל (להלן: "האב" או "המנוח") והנתבעת ניהלו זוגיות משותפת ללא נישואין ממנה נולד הקטין: י' ליד 2010.00.00 (להלן: "הנכד" או "הקטין"). עפ"י הנטען בכתב התביעה המערכת הזוגית בין האם והמנוח הסתיימה בסמוך ללידת הנכד (ס' 2).

3. לטענת התובעת מאז הפרידה הסכימו המנוח והנתבעת כי הנכד על אף גילו הצעיר יהיה בפועל באחריותם המשותפת של הוריו וישהה אצל אביו, פעמיים בשבוע כולל לינה וכל בכל סוף שבוע שני. עוד נטען כי בסמוך לפרידת בני הזוג, עבר המנוח להתגורר עם התובעת בדירתה שבעיר XXXX וזאת על מנת שתסייע לו לטפל בנכד שהיה באותה עת תינוק בן יומו ולדאוג לכל צרכיו.

4. לטענת התובעת חרף ההסכמות בין הצדדים ניסתה הנתבעת מפעם לפעם לפגוע בקיומם של הסדרי השהייה בין המנוח לקטין בניסיון לאלצו להעביר לה סכומי כסף נוספים מעבר למזונות עליהם הסכימו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

5.

ביום 14.8.14 הגישה האם כנגד המנוח תביעה למזונות וכן תביעה להסדרי שהייה תמ"ש
21750-08-14 ותמ"ש 21694-08-15. בקדם המשפט שהתקיים ביום 9.11.14 הגיעו האם
והמנוח להסכמות אשר קבלו תוקף של פסק דין. עפ"י פסק הדין:

**"האב יראה את הקטין בימים ב' ו- ד' מסיום המסגרת החינוכית וישיבו
למסגרת החינוכית ביום שלמחרת וכן כל סוף שבוע שני מיום ו' בסיום
המסגרת החינוכית והחזרה במוצ"ש עד השעה 20:00. בשבוע שבו הקטין
אינו שוהה עם האב בסופ"ש יהיו הסדרי הראיה בימים ב' ו- ה' ובאותה
מתכונת, כאמור לעיל".**

6.

מזונות הקטין נקבעו ע"ס של 3,500 ₪ כשלשכום זה מצטרפת קצבת המל"ל, תשלום מחצית
הוצאות רפואיות חריגות וכן מחצית מעלות חוג, קייטנה, צהרון, שיעורים פרטיים ושיעורי
עזר.

ביום 00.4.2016 נפטר האב במפתיע. לטענת התובעת, בחודשים הראשונים לאחר פטירת האב
הסדרי הראייה בין התובעת לבין הקטין התקיימו בהתאם להסדרי הראייה אשר היו נהוגים
בין האב לקטין, קרי: בימים ב' וד' שהייה הכוללת לינה ובנוסף לכך כל סוף שבוע שני כולל
לינה.

לטענת התובעת הסדרי שהייה והיחסים עם הנתבעת השתנו כאשר נודע לנתבעת כי המנוח
הותיר אחריו צוואה, על פיה יורשיו היחידים הינם הוריו. משעה שנודע לנתבעת כי הקטין
לא נכלל בצוואה החלה לצמצם את הסדרי שהייה. תחילה הסדרי שהייה צומצמו למפגש
אחד ביום רביעי (כולל לינה) ולאחר מכן דרשה האם כי המפגש יתקיים ללא לינה בבית
התובעת ולבסוף החליטה על ביטול כמעט מוחלט של המפגשים הנהוגים.

בתה של התובעת הגברת א' ניסתה לקשר בין הצדדים ולפנות אל הנתבעת בכדי לתאם
מפגשים נוספים בין הקטין לתובעת, ניסיון זה נעשה מאחר והגברת א' ראתה בחשיבות הקשר
שבין הקטין עם משפחת התובעת.

לבסוף הנתבעת התנתה את קיום המפגש בכך שהקטין ייאסף על ידי הגברת א', עובדה זו
צמצמה את המפגשים לשני מפגשים חודשיים.

7.

לטענת התובעת לאורך כל התקופה שנמשכה ממועד לידת הקטין ועד למועד פטירתו של
המנוח התקיימו הסדרי שהייה בן המנוח לקטין בביתה באופן קבוע, בנוכחותה ובסיועה
והיא לקחה חלק פעיל ועיקרי מאוד בגידול, בטיפול ובחינוך של הקטין. בדירתה חדר לקטין
אשר רהט ואובזר בכל הנדרש עבורו. לטענתה היא קשורה מאוד לנכדה ואובדן המנוח חיזק

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

- 1 עוד יותר את הקשר בין התובעת ונכדה והנתק אשר נכפה עליה גורם לה צער ושברון לב כבד
2 מאוד. עוד לטענתה מאז פטירת המנוח היא ממשיכה להעביר לאם את המזונות עבור הקטין.
3 מוסיפה וטוענת התובעת כי התנהלות הנתבעת פוגעת באופן חמור ומסבה נזק כבד מאוד לא
4 רק לתובעת כי אם גם לנכד, אשר קשור מאוד לסבתו ולבני המשפחה מצד אביו ז"ל, זקוק
5 לקרבתם, לחום לאהבה ולתשומת הלב שהם מרעיפים עליו, והנתק האמור, יפגע ללא ספק
6 בנפשו ובבריאותו הנפשית של הנכד. עוד נטען כי התנהלותה של הנתבעת מנוגדת לא רק
7 לטובת הקטין כי אם גם לרצונו.
8. עקב כל האמור לעיל, ביקשה התובעת כי יקבעו הסדרי שהיה בינה לבין הקטין בכל יום ג'
9 מהשעה 14:00 ועד השעה 20:00 וכן כל סוף שבוע שני החל מיום 14:00 ועד מוצאי שבת בשעה
10 20:00. בד בבד עם הגשת התביעה הגישה התובעת בקשה לקביעת הסדרי שהיה זמניים.
9. ביום 14.11.16 נתנה על ידי החלטה לפיה הבקשה לקביעת הסדרי שהיה זמניים הועברה
11 לתגובת האם. כן הפניתי את הצדדים ליחידת הסיוע, תוך הוראה כי הדיווח שיוגש יכלול גם
12 התייחסות לשאלת הצורך בהגשת תסקיר.
13
10. ביום 5.12.16 הוגש דיווח יחידת הסיוע ולפיו התקיימה פגישה בין הצדדים בנוכחות
14 הפסיכולוג ד"ר עמוס שרון ולצדדים נקבעה פגישה נוספת אשר לאחריה יוגש דיווח נוסף.
15 ביום 15.12.16 הגישו הצדדים הודעה מוסכמת לפיה נקבעה לצדדים פגישה נוספת ליום
16 22.12.16 ולפיה עתרו כי תגובת התובעת לבקשה למחיקה על הסף שהגישה הנתבעת תוגש
17 עד ליום 10.1.17 וכתב הגנה מטעמה יוגש עד ליום 15.1.17.
18
11. ביום 23.12.16 הוגש דיווח יחידת הסיוע מיום 22.12.16 ולפיו :
19
- 20 "הפניה ליחידת הסיוע נעשתה בנוגע להסכמות בעניין הסדרי ראייה של
21 קטין כבן 6 – י'. המבקשת היא סבתא של י' והמשיבה היא אמו. אביו של
22 י' (בנה של הסבתא) נפטר בפתאומיות לפני כשמונה חודשים. עד
23 לפטירתו של האב, התקיימו זמני השהות עם האב בבית הסבתא, פעמיים
24 בשבוע עם לינה וכל סוף שבוע שני עם לינה.
- 25 בפגישות התרשמו שגם האם וגם הסבתא מאוד אוהבות את י' ודואגות
26 לו. חשוב להן לסייע לו מול המצוקה שהוא חש עקב פטירת אביו.
- 27 האם מכירה בחשיבות הקשר עם הסבתא וביטאה רצון ונכונות לשמר
28 קשר כזה. הסבתא מצידה, ביטאה הבנה לכך שלאחר פטירת האב, האם
29 היא הסמכות הבלעדית ושתדירות המפגשים לא יכולה להיות כפי
30 שהייתה כשבנה היה בחיים. לצד זאת, התרשמו שקיימים משקעים

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

1 וכעסים רבים בין הצדדים שמועצמים מאוד עקב הסכסוך הרכושי
2 ומשפיעים גם על יכולתם להידבר הן בנוגע לתדירות המפגשים והן
3 בנושאים קונקרטיים רבים הקשורים להתנהלות המפגשים.

4 גם האם וגם הסבתא העלו טענות על כך שהצד השני מעביר לי' מסרים
5 עוינים אודותיו.

6 לצערנו, נותרו פערים בין הצדדים בנוגע למפגשים בין י' לסבתא ולכן יש
7 צורך במעורבות עו"ס לסדרי דין אשר תגיש המלצות בעניין זה".

8 ביום 16.1.17 הגישה הנתבעת כתב הגנה. לטענתה מעולם לא מנעה מהסבתא לראות את
9 הקטין או שיבקר אותה בבית המנוח אליו עברה הסבתא להתגורר לאחר פטירת המנוח.
10 לטענתה מאז פטירת המנוח היה הקטין מגיע לבית אביו המנוח ושוהה אצל הסבתא לרבות
11 ימים ספציפיים שהנתבעת אישרה ללינת לילה, לאחר תאום עמה. עוד טענה כי לאחר תום
12 השבעה ביקשה הסבתא שהקטין ימשיך לבקרה בדירת המנוח והיא מתוך רצון לשמור על
13 שלום המשפחה והקלה על התובעת באבלה אפשרה לקטין לשהות הרבה ואף מעל ומעבר
14 לנדרש.

15 לטענתה מאז שהגישה בקשה למתן צו ירושה אחר המנוח והתנגדות לבקשת הסבתא לקיום
16 מסמך הנחזה להיות צוואת המנוח, הפכה הסבתא את עורה בגיבוי ילדיה, האווירה נעכרה
17 והמתח ניכר ואף החלה מסכת של התנכרות והכפשה אישית כלפי הנתבעת. במערכת יחסים
18 זו של ניכור, חוסר תקשורת בסיסית לא ניתן לקיים נורמליזציה במערכת המשפחתית שבה
19 הקטין משמש ככלי משחק וחשוף למתחים שבין שתי המשפחות.

20 עוד טענה כי בתחילה התנהלו הדברים באופן שביקורי הקטין אצל הסבתא תואמו ואושרו
21 מולה ועל ידה והיא שאפה להקל על הסבתא ולאשר לה ביקור של הקטין אצלה כל אימת
22 שהדבר התאפשר מבחינת סדר היום של הקטין וצרכיו. לטענתה משנת הלימודים הנוכחית
23 ספטמבר 2016, החל הקטין ללמוד בכיתה א' וסדר יומו עמוס בלימודים עד תום הצהרונית
24 וחוגים במהלך השבוע ומשכך לא ניתן לקבוע מסמרות בביקורים קבועים אצל הסבתא ובפרט
25 ביקורים הכוללים לינה אלא בתאום עמה ובהתאם לצרכי הקטין ולוח הזמנים של
26 פעילויותיו.

27 כן העלתה התובעת במסגרת כתב הגנתה טענות כנגד נהיגתה של בתה של התובעת - האוספת
28 את הקטין לביקורים והתנהגותה המלאה לטענתה ארס כלפי הנתבעת. לגבי הבת א' טענה כי
29 זו קשוחה כלפי הקטין ומחליטה על הכל. עוד נטען ע"י הנתבעת כי התובעת וילדיה סבורים
30 כי יכולים לעשות בקטין כברצונם ולקחתו לאן שירצו ולעשות לו אירועים פרטיים מבלי
31 לעדכנה ומבלי לקבל את רשותה מראש.

4 מתוך 16

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

- בסעיף 27 לכתב הגנתה טענה: "ככלל על הסבתא להבין כי הקטין הוא נכדה מבנה המנוח ואינו משמש כמצבה חיה לאביו אלא הוא אישיות מלאה בפני עצמו, עם צרכים ורגשות, ושומה עליה להתחשב בצרכים אלה ולא לכפותו להסדרי ראייה כאילו היתה היא עצמה חלופה לאביו וזכאית להסדרי ראייה כאילו הייתה אביו".
- עמדתה של הנתבעת בכתב הגנתה היא כי אין לאפשר לינת הקטין אצל הסבתא אלא במקרים מיוחדים ובתיאום עמה וכי אף המטפלת הרגשית של הקטין פוסלת אפשרות זו. בסעיף 35 לכתב הגנתה טענה כי תסכים לביקור של הקטין אצל הסבתא אחת לשבועיים ביום ב' או ג' ואחת לחודש בשבת משעת הצהריים 12:00 או 13:00 ועד 19:00 לכל המאוחר.
- למעשה הנתבעת הודיעה בכתב הגנתה כי היא מתנגדת לקיומם של הסדרי ראייה במתכונת שהייתה נהוגה בעבר עת המנוח היה בחיים, והודיעה כי היא תסכים למפגשים באמצע השבוע אחת לשבועיים ושבת אחת בחודש.
14. ביום 19.1.17 התקיים קדם משפט בתובענה, בתום הדיון נתנה על ידי ההחלטה מפורטת. לאחר שעמדתי על הסדריי השהייה בין האב והקטין כפי שנקבעו בין האם והמנוח בהסכמה והאמור בדיווח יחידת הסיוע לפיו "עד לפטירתו של האב האב התקיימו זמני השהות עם האב בבית הסבתא פעמיים בשבוע עם לינה וכל סוף שבוע שני עם לינה", קבעתי:
7. על פי הפסיקה, בכל הליך שעניינו קטינים עקרון העל המנחה הינו עקרון טובת הקטין וכך גם קבעה הפסיקה בכל הקשור להסדרי הראייה שבין קטין לסבים, ראה למשל תמ"ש (טב') 25454-03-12, תמ"ש (קריות) 5712-09-09 ותמ"ש (ב"ש) 3089-05-13.
8. כעניין שבשגרה כשמדובר בטובתו של קטין מסתייע בית המשפט בחוות דעת של מומחים, לרבות קבלת תסקיר מפקידת הסעד, ובעניין זה ניתן על ידי צו לתסקיר. כמובן, שטרם התקבל תסקיר; ובכל מקרה, יש להפנות את הצו לתסקיר, נוכח מגורי האם במושב XXX המועצה האזורית XXX.
9. בנסיבות תיק זה, לאור היקפם של הסדרי הראייה הרחבים שהיו בין הקטין לסבתו, לא מצאתי כי יש מקום להימנע מקביעת הסדרי ראייה זמניים עד לקבלת התסקיר.
10. טובתו של הקטין, אשר חווה אובדן פתאומי וטרגי של אביו, לשמור ולהמשיך לחוות את הדמויות הקבועות והיציבות בחייו, ובכלל זה סבתו ובני משפחתו המורחבת של האב, אשר פוקדים את בית הסבתא.
11. לא מצאתי כל נימוק ממשי שלא לקבוע כעת הסדרי ראייה וכן לא מצאתי כי יש מקום לקבוע הסדרי ראייה זמניים במתכונת המצומצמת אותה מציעה האם של ביקור אחד באמצע השבוע אחת לשבועיים וביקור בסוף שבוע אחת לחודש. המדובר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

בהסדרי ראיה מצומצמים. הגם שאין מדובר בהסדרי ראיה בין הקטין להוריו, אלא הסדרי ראיה עם הסבתא, עדיין נקודת המוצא והבחינה צריכה להיות הסדרי הראיה שהיו קיימים, והכל כאמור בכפוף לעקרון העל של טובת הקטין.

12. בנסיבות אלה ועד לקבלת תסקיר, הנני קובע כי הקטין ישהה אצל סבתו כל יום ג' משעה 14:00 עד השעה 19:30. וכן כל סוף שבוע שני בשבת מהשעה 10:00 עד השעה 19:30.

איסוף יהיו מהמסגרת החינוכית באמצע השבוע ובשבת מבית האם וההחזרה בכל מקרה אל בית האם.

13. לא מצאתי כי יש להגביל את זהות הגורם שיאסוף את הקטין, ובכל מקרה מובהר כי מי שיאסוף את הקטין מחויב לשמור על כללי נהיגה בטוחה".

15. ביום 14.5.17 הוגש תסקיר סעד מיום 3.5.17 מהלשכה לשירותים חברתיים מועצה אזורית XXX, אשר נערך על ידי הגב' דבורה וייס העו"ס לסדרי דין (להלן: "התסקיר"). המלצות התסקיר הינם כי זמני השהות בין הקטין וסבתו יהיו כדלקמן: פעם בשבועיים מידי יום ג' משעה 14:00 ועד שעה 19:30 ופעם בשלושה שבועות בשבת מהשעה 11:30 ועד צאת השבת. עפ"י החלטתי נתן התסקיר לתגובת הצדדים ולאור המחלוקות ביניהם קבעתי דיון ליום 17.9.17 תוך שהוריתי כי לדיון תתייצב העו"ס לסדרי דין. בדיון נחקרה העו"ס לסדרי דין וניתן צו לסיכומים. משהוגשו סיכומי הצדדים ניתן פסק הדין.

המתווה הנורמטיבי:

16. סעיף 28א לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב-1962, קובע:

"מת אחד ההורים של קטין, רשאי בית המשפט לתת הוראות בעניין המגע בין הורי המת לבין הקטין."

17. כפי שקבע כבוד השופט אלון, בפסק הדין המוביל בסוגיית קשר סבים-נכד, ע"א 121/79 פלוני נ' פלונית, פ"ד לד(2) 253 (להלן: "ע"א 121/79") בסעיף 7 לפסה"ד:

"העיקרון שביחסי סב-סבה ונכדים, המונח ביסוד ההוראה שבסעיף 28א הנ"ל, אינו טעון הסבר: מושרש הוא עמוק ברגשי אנוש וביחסי בני משפחה לדורותיה. אך אופן יסומו ודרכי ביצועו, במיוחד כאשר השאלה באה לכלל דיון והכרעה לפני בית-המשפט, מחייבים זהירות מירבית; זהירות זו, תנאי קודם היא לכל מעשה פסיקה בתחום הרגיש של דיני משפחה, והצורך בה גדול הוא במיוחד בענייננו. כבכול נושא שבתחום זה, שבו מדובר בשלומו ובעתידו של קטין, הכלל המנחה והקובע בכל החלטה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

שהיא, הוא טובתו של הקטין. המנויים בסעיף 80 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוס, היינו לאחים ולאחיות של בן הזוג הנפטר. הצעה כזו עלתה בדיוני הכנסת אך נדחתה בצדק מחשש של גרימת סכסוכים משפחתיים קשים ועגמת נפש מרובה (ראה דרי הכנסת בקריאה ראשונה, שם)."

18. הפסיקה הדגישה ועמדה על הקשר שבין נכדים לסבים כחלק מעקרון העל של טובת הקטין. כך למשל נקבע בתמ"ש (טב') 25454-03-12 פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו] (29.11.15) סעיפים 86-91 לפסה"ד:

"קשר בין הורה לבין קטינים וגם עם סבים, הוא קשר חיוני, בריא, מועיל, מטיב ואף מתחייב ומתבקש, למעט מקרים חריגים בהם קיום קשר כזה עלול לגרום לקטינים נזק ולא ישיג את טובתם.

הורים ובעיקר האם הינה בדרך כלל הדמות המרכזית בחיי הקטין בעיקר בשנותיו הראשונות ולא סתם חזקת הגיל הרך עודה שרירה וקיימת עד היום. באשר לסבים אין גם ספק כי הם מהווים חלק חשוב בחייהם של הקטינים, סבים הם בדרך כלל מבצרים ומקלטם האחרון של הנכדים בעת מצוקה.

קשר בין הורה לבן הוא קשר טבעי, חיוני ומתבקש ואין עליו עוררין. יחסים בין נכדים לבין הסבים הינם יסוד חשוב בכל חברה. הסבים מהווים כמעט בכל התרבויות בעולם חלק חשוב וחיוני בעולמו של הקטין. מחקרים רבים אף מוכיחים, כי קשר זה אף תורם לחינוכו ולעיצובו החברתי של הקטין.

לטעמי, אחד השיקולים שיש לבחון עת מתחקים אחר טובת הקטין, הינו שמירת הקשר עם שני הוריו וכן עם המשפחה המורחבת ולא רק עם הוריו. הזכות לקיים קשר בין הורה לבין קטין אינה נחלת האם או האב, אלא, הינה זכות טבעית ובסיסית של הקטין להיות בקשר עם שני הוריו וגם עם הסבים.

קשר זה בין הורה לקטין וגם עם הסבים הינו חשוב וחיוני לקטין לשם התפתחותו הרגשית וקשר שכזה אף מעצים ילדים. מחקרים רבים מוכיחים, כי קשר בין קטינים לבין המשפחה המורחבת מעציםם ותורם להתפתחותם התקינה.

יפים דבריו, בעניין זה, של כבוד השופט נחשון פישר בתמ"ש ש-35101-03-12, [פורסם בנבו] אשר דן בסוגיה דומה, בעניין תביעת סבים, קבע:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

1 "סבור אני כי טובתו של קטין מגלמת בחובה את הכרת
2 זהותו, את הכרת קשריו המשפחתיים על הטוב והרע
3 והקשה שבהם, את הכרת בני משפחתו המורחבת מצד כל
4 אחד מהוריו בדרך כזו שתאפשר לו גיבוש זהות עצמאית,
5 יציבה ונפרדת תוך היכרות בלתי אמצעית עם שורשיו".

6
7 לצד האמור לעיל, נקבע עוד בפסיקה כי כפיית קשר בין סבים לנכדים, במצב בו היחסים בין
8 הסבים להורים עכורים ואין ביניהם שיתוף פעולה לא תשרת את טובתם של הקטינים. כן
9 קבעה הפסיקה כי את זכות הסבים יש לפרש בצמצום ובוהירות, כך למשל בסעיף 8 לפסה"ד
10 בע"א 12/79 הנ"ל נקבע:

11 "...על אף הניסוח הדומה המצוי בסעיף 28א ובסעיף 24 בדבר הזכות לבוא
12 עמו במגע, לא הייתי מקיש לגמרי מן האחד לשני. אינם דומים יחסי
13 הורים וילדים ליחסי הורי הורים ונישואי בן הזוג האחר מחדש, שלא
14 לבוא לכלל התערבות יתרה בסדרי החיים החדשים. כך, דרך משל, יתכן
15 שאין זה רצוי שבית-המשפט יורה, בניגוד להסכמת ההורים, על ביקור
16 ממושך של מספר ימים – הכרוך עם הוצאתו של הקטין מבית ההורים
17 לביתה הורי ההורים – דבר שמקובל ורגיל הוא בהוראות בית-המשפט
18 בביקורי ילדים אצל הורים, הכל לפי הענין ונסיבותיו המיוחדות. אך גם
19 אם יפה היא מידת הצמצום בפירוש זכות הורי ההורים שבסעיף 28א
20 וביישומה להלכה ולמעשה, הרי אין ספק בכוונת המחוקק וברצונו לקיים
21 באיזו צורה שהיא את זכותם האנושית האלמנטארית של הורים שכולים
22 לבקר ולראות את הנכד שהשאיר אחריו בנם שנפל בקרב או מתן בדרך
23 אסון. כיבודה של זכות זו מוטל הוא גם על בן הזוג הנשאר בחיים, וכאמור
24 לעיל כך הוא הדבר גם בעולמה של הלכה בהלכות כיבוד אב ואם, מושג
25 שחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות אימצו אף כלשונו (ראה סעיף
26 16 לחוק). ולא רק משום כיבוד זכותם של ההורים השכולים יש כאן, אלא
27 כיבודה של זכות זו יש בו, בדרך כלל, משום טובתו של הקטין ומשום
28 צורכו הוא לשמור על קשרים עם משפחת הורי המנוח, כפי שכך היא
29 דעתם של חוקרי נפש וצפונותיה, וכפי שכך הביע דעתו גם בענין שלפנינו
30 הפסיכולוג, ד"ר גרדוש".

31 כאמור לעיל ההכרעה בתובענה שלפניי כמו כל תובענה אחרת שבמרכז עומד עניינו של קטין
32 מוכרעת וכפופה לעיקרון "טובת הקטין" אשר זכה למעמד בכורה והוכר כעקרון על במשפט

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

הישראלי (ראו : רע"א 4575/00 פלונית נ' אלמוני, פ"ד נה(2) 321 ו-עמ"ש (ב"ש) 119/08 פלוני
נ' פלונית [פורסם בנבו 13.8.08] (להלן : "עמ"ש 119/08").

עקרון טובת הקטין הינו עקרון עמום ואמורפי, אליו יוצק בית המשפט תוכן בהתאם לנסיבות
כל תיק. בעמ"ש 119/08 הנ"ל נקבע "טובת הילד" הוא פרי של איזונים בין אינטרסים
שונים של כל אחד מההורים ושל הילד. הילד אינו עומד בחלל ריק, קיימים גם להוריו זכויות
(ראו: דיני משפחה בישראל פרופ' שיפמן 217-221). כמו כן על בית המשפט לשקול בכל
מקרה ומקרה, את טובתו הקונקרטי של הקטין שעניינו נדון בפניו (ראה בג"ץ 5227/97 דויד
נ' בית-הדין הרבני הגדול בירושלים פ"ד נה (1) 453).

ההכרעה בדבר טובתו של הקטין מבוססת, מטבע הדברים, על מכלול הראיות המונחות
לפתחו של בית המשפט, ובכלל זה תסקירים וחוות דעת מומחים מקצועיים, להם יש את
הכלים המתאימים, המומחיות המקצועית והניסיון הדרוש. חוות דעת של גורמים מקצועיים
הינה כלי עזר בעל משקל משמעותי והכרחי בתובענות מהסוג דנן. חוות הדעת ובכלל זה
תסקיר פקיד סעד מספקים התרשמות אובייקטיבית מקצועית, המסייעת לבית המשפט
להכריע בסוגיה בעלת רגישות וחשיבות עליונה כגון דא.

במקרה דנן לא מונה מומחה אולם הוגש תסקיר סעד. הגם שתסקיר סעד אינו בגדר חוות דעת
כמשמעותה בסעיף 20 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1970 נקבע בפסיקה כי אין
כל מניעה לייחס משקל לאמור בו ולראות בו כחוות דעת (ראו : בע"מ 4259/06 פלונית נ'
היועץ המשפטי לממשלה, [פורסם בנבו, 13.7.06]); בע"מ 5072/10 פלוני נ' פלונית, [פורסם
בנבו, 26.10.10]; תמ"ש (ת"א) 4745-07-12 ג. נ' א. ג. [פורסם בנבו, 16.12.12] ו-תמ"ש
(ראשל"צ) 22800/99 ל.ש. נ' א.ש. [פורסם בנבו, 17.6.12].

עוד עפ"י הפסיקה בית המשפט, אינו משמש כ"חותמת גומי" להמלצות הגורמים המקצועיים
אלא עליו להפעיל את שיקול דעתו באופן עצמאי ראו : ע"א 3798/94 פלוני נ' פלונית, פ"ד נ(3)
133, 157; בע"מ 4259/06 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו], (13.7.06); ראו
בע"מ 27/06 פלוני נ' פלונית, [פורסם בנבו] (1.5.06) ו-ע"מ (חיפה) 384/06 ו' א' נ' ו' (ז' מ'
[פורסם בנבו] (28.3.07).

מן הכלל אל הפרט:

21. כאמור לעיל יש להכריע בתובענה תוך קביעה מהי טובתו של הקטין. לאחר עיון בתסקיר
חקירת עורכת התסקיר וסיכומי הצדדים, מצאתי כי יש לסטות מהמלצות התסקיר והכל
כמפורט להלן.

22. כאמור לעיל המלצות התסקיר באשר לזמני השהות הינן כדלקמן :

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

1 "אמצע השבוע – פעם בשבועיים מידי יום ג' משעה 14:00 ועד שעה 19:30, הסבתא או מי
2 מהמשפחה אוספים את הקטין ממסגרת החינוך ומשיבים אותו לבית אמו כשהסבתא נוכחת
3 בנסיעה הלך ושוב.

4 סופי שבוע – פעם בשלושה שבועות הקטין נאסף מבית אמו בשעה 11:30 ומשיבים אותו
5 לבית אמו בצאת השבת".

6 23. בפתח הדברים אדגיש כי נקודת המוצא כפי שנקבעה בע"א 121/79 הנ"ל היא כי אינם דומים
7 יחסי הורים וילדים ליחסי הורי הורים ונכדם ואין להקיש בין הסדרי השהייה הנקבעים בין
8 אלה לאלה. משכך הסדרי השהייה בין נכדים וסביהם מטבע הדברים לא יהיו זהים בהיקפם
9 ותדירותם להסדרי השהייה הנקבעים בין הורה וילדיו ויהיו מצומצמים יותר.

10 עם זאת וכפי שנקבע בפסק הדין וכחוט השני העובר לכל אורכה של הפסיקה הרי שטובתו של
11 הקטין נבחנת באספקלריה של טובת הקטין הספציפי שענייניו נדון ולפיכך יש לבחון מהי
12 טובתו של הקטין דנן?.

13 התסקיר שהוגש אומנם משתרע על פני 9 עמודים, אך למעשה המדובר בתסקיר קצר ודל ועיון
14 בו מגלה כי מרבית העמודים כוללים פסקה אחת או מספר שורות בודד. התסקיר מתעלם כפי
15 שיפורט להלן ממספר שיקולים רלוונטיים ומהותיים אשר בגינם יש להגיע לתוצאה שונה
16 ולסטייה מהמלצות התסקיר.

17 24. אין בתסקיר כל התייחסות להסדרי השהייה הרחבים שהיו נוהגים בין התובעת/ הסבתא
18 לבין נכדה עובר לפטירת המנוח ואין כל דיון באלה. לטענת התובעת בכתב תביעתה (סעיפים
19 4-10 לכתב התביעה) לאורך כל התקופה שנמשכה ממועד לידתו של הקטין ועד לפטירת
20 המנוח התקיימו הסדרי השהייה בין הקטין והמנוח פעמיים בשבוע וכל כל סוף שבוע שני
21 בבית האם- תקופה שהמשכה כ-5.5 שנים.

22 הנתבעת הגישה כאמור לעיל ביום 14.8.14 תביעה למזונות ולמדור וכן תביעה למשמורת
23 והסדרי שהייה. בסעיף 4 לכתבי התביעה טענה: "לפני כשנתיים הצדדים נפרדו בנסיבות
24 שיתוארו להלן:....". בסעיף 20 טענה "מאז הפירוד האב העביר כספים למזונות כפי שצוין
25 לעיל, ואף לוקח את בנו לפי הסדר שנקבע בין הצדדים כדלקמן: ימי שני ורביעים ושבט
26 ובשבוע שלאחריו ימי שני וחמישי". בפסק דין שניתן בהסכמה ביום 9.11.14 נקבעו הסדרי
27 השהייה בין האב המנוח לבנו במתכונת שהייתה נהוגה בין הצדדים.

28 האב המנוח נפטר ביום 00.00.16 משכך ואף לפי שיטת הנתבעת ולאור טענותיה בתביעות
29 הנ"ל שהגישה בעניינו של הקטין הסדרי השהייה הרחבים שהתקיימו בין הקטין ואשר
30 התקיימו בבית הסבתא, נמשכו על פני תקופה של למעלה מ-4 שנים. הדבר אף עולה מדיווח

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

1 יחידת הסיוע מיום 22.12.16 ולפיו: "עד לפטירתו של האב, התקיימו זמני השהות עם האב
2 בבית הסבתא, פעמיים בשבוע עם לינה וכל סוף שבוע שני עם לינה".

3 הנה כי המדובר בקטין אשר בשנות חייו הראשונות, אשר הינן שנים חשובות הייתה דמות
4 הסבתא דמות קבועה ויציבה וכחלק משגרת חייו של הקטין. בנסיבות אלה הסדרי השהייה
5 הרחבים בין הסבתא והקטין היו צריכים להילקח בחשבון ולקבל משקל משמעותי יותר
6 בהמלצות התסקיר.

7 אין מקרה בו נכד פוגש בסבתו בתדירות נמוכה ובהסדרי שהייה שאינם קבועים ורציפים
8 דומה למקרה בו הנכד שוהה עם סבתו פעמיים בשבוע וכל סופ"ש שני וכאשר זו מהווה דמות
9 יציבה, קבועה ונוכחת בחייו של הקטין ואף שותפה לגידולו. אף העו"ס לסדרי דין בחקירתה
10 העידה כי יש הבדל בין שתי הדוגמאות אולם הבדל ושוני זה לא זכו ולא באו לידי ביטוי
11 בתסקיר ובהמלצות, ראו חקירת העו"ס לסדרי דין מיום 17.9.17 עמ' 6 שורות 20-26:

12 ש. המנוח חי אצל אמו לפני פטירתו?

13 ת. צד אחד אמר כך וצד אחד אמר כך. הנתבעת סיפרה שהיה תא משפחתי – אבא, אמא
14 והילד.

15 ש. את יודעת שגם אחרי שהמנוח נפטר המשיכו הסדרי ראייה רחבים עם הסבתא?
16 ת. כן.

17 ש. יש הבדל בין סבתא רגילה שאוהבת את הנכד שלה לבין סבתא שלוקחת חלק פעיל
18 בגידול הנכד?

19 ת. יש בהחלט הבדל בין סבתא ששותפה לגידול לבין סבתא רגילה.

21 לעניין זה יודגש כי העו"ס לסדרי דין עצמה העידה בהמשך: "אין איזו נוסחה קבועה", "אין
22 כאן נוסחה שתופסת כל מקרה. כל מקרה לגופו" (עמ' 9 שורות 14-18).

23 25. עוד יודגש כי מהתסקיר כמו גם מחקירתה של העו"ס לסדרי דין עולה כי הסבתא הינה דמות
24 חמה ומיטיבה וכי הקשר בינה לבין נכדה הינו עמוק וקרוב. וכך באו לידי ביטוי הדברים בעמ'
25 6 לתסקיר:

26 "להתרשמותי, המפגש של י' עם סבתו ושאר בני המשפחה בבית סבתו
27 זהיום, בית אשר מחברו לאביו ולחוויות שחוה עמו שם. וכאן המקום
28 להדגיש את היחסים החמים והאוהבים של י' וסבתו".

29 ובהמשך בעמ' 8:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

1 "להתרשמותי הקשר בין הסבתא לנכדה חשוב ויש לבססו באופן
2 נורמטיבי סבתא-נכד, מבלי שי' הנכד יהפוך למצבה חיה לסבתא ולשאר
3 בני המשפחה. התרשמותי מקשר ואהבה עמוקה של הסבתא לנכד,
4 המפגש ביניהם נעים מלא תוכן ורגשות. הסבתא מכינה לו באהבה רבה
5 אוכל, משחקת עמו ורגישה לרצונותיו, היא מרבה לחבקו, כמו כן
6 מתעניינת בשגרת יומו ובחיוו בכלל. סביבת ביתה נעים, נוח נקי ומזמין.
7 התרשמותי מסבתא אצילה, תורמת ומיחסי סבתא-נכד קרובים מאוד".

8 עוד ראו לעניין זה עדותה של העו"ס לסדרי דין עמ' 6 שורות 2-4 :

9 "אני חושבת שאנחנו מדברים על סבתא מיטיבה, תורמת, קשר טוב שיש
10 לסבתא ולילד, קשר שלא התחיל בכלל עם הטרגדיה, אלא הרבה קודם.
11 אתה לא יכול לפספס את זה, אתה רואה את זה במגע, בסביבה הפיסית
12 החמה, אתה רואה את זה במשפחה המורחבת שכל כך עוטפת".

13 עוד ראו עדותה בעמ' 8 שורות 1-3 :

14 "ש. לדעתך האם הקשר עם משפחת האב מקל על תחושת האובדן של הקטין?
15 ת. כן, בהחלט. מה גם שזה מקום שהוא מכיר אותו יחד עם אבא אז מחבר אותו לחוויות
16 משותפות שהיו לו עם האבא. גם הקשר עם הסבתא הוא בריא ומיטיב".
17

18 אדגיש כי התרשמות בית המשפט מהסבתא עולה בקנה אחד עם התרשמות העו"ס לסדרי דין
19 מהסבתא. אף בית המשפט התרשם מאשה אצילית וחמה. כאבה של הסבתא את הריחוק
20 מנכדה והניתוק ממנו היו כנים ובולטים אך חרף אלה נהגה זו באיפוק בריסון ובאופן מכבד.

21 26. לאלה מצטרפת העובדה כי מצאתי כי חרף האובדן של הסבתא את בנה זו אינה מטשטשת
22 את הגבולות ואינה הופכת את נכדה למצבה חיה ומבינה את מקומה בחיוו של הקטין כמו גם
23 את מקומה של אמו בחיוו. הקשר בין הסבתא והנכד הינו קשר בריא ומיטיב. עוד ראו לעניין
24 זה האמור בדיווח יחידת הסיוע מיום 22.12.16 : "הסבתא מצידה, ביטאה הבנה לכך שלאחר
25 פטירת האב, האם היא הסמכות הבלעדית ושתדירות המפגשים לא יכולה להיות כפי
26 שהייתה כשבנה היה בחיים".

27 27. עוד לטעמי הסדריי השהייה המצומצמים יחסית עליהן המליצה אינם עולים בקנה אחד עם
28 רצונו וטובתו של הקטין. העו"ס לסדרי דין מפרטת בתסקיר את המידע שקיבלה על הקטין
29 מהזוגא , מטפלת רגשית אמת אישית של הקטין : "לגבי יחסיו עם סבתו ושאר
30 משפחתו של אביו המנוח, בתחילה הרבה י' לתאר חוויות נעימות וחוביות אותן חווה עימם,

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

לאחרונה לדבריה ממעט י' לדבר על משפחת אביו ז"ל. נראה כי יחסי האם והמשפחה משפיעים עליו ועל יחסיו עימם". בהמשך מציינת העו"ס לסדרי דין: "התרשמתי מקטין המפותח פיזית ורגשית כפי גילו, פתוח, יוצר קשר בקלות התחמק מלתאר יחסיו עם סבתו ושאר הקרובים" ובעמ' 6: "... הוא מבולבל וחושש להביע את עמדה בנושא הסדרי הראיה עם סבתו והרגשתו בכלל". העו"ס לסדרי דין חזרה על האמור בעדותה (עמ' 7 שורות 7-הסוף) תוך שהיא מציינת כי הקטין רוצה בקשר עם סבתו שורות 24-27: "לא, מדובר בילד בן 7 בקושי, הוא רוצה שקט, לא רוצה להביע עמדה, רוצה אמא, רוצה אבא שלצערי אין לו ורוצה סבתא, זהו. זה גדול עליו. בשאלות שלי כל מה שרציתי זה להבין מה היה קודם, איזה קשר יש אבל לא לתת לו להחליט".

למול העובדה כי תכיפות הקשר שבין הסבתא לנכדה ואופיו המיטיב לא באו לידי ביטוי מספק בתסקיר ניתן לטעמי משקל יתר לקונפליקט בין האם ומשפחת המנוח בנוגע לעזבונו. הדבר עובר כחוב השני לאורך התסקיר: עמ' 3: "כיום מתנהל קרב ירושה בין האם מ' לבין הסבתא הגברת ח' אמו של המנוח ר'". בעמ' 4 תחת הכותרת: זיהוי גורמי סיכון מציינת העו"ס לסדרי דין את המאבק הרכושי והמסריים המועברים לקטין ואשר מחבלים בזרימת הקשר. בעמ' 5: "נראה כי יחסי האם והמשפחה משפיעים עליו ועל יחסיו עימם". בעמ' 6: "לגבי הסבתא הגברת ח', ההתרשמות הייא שי' קשור ואוהב ברום, עקב הסכסוך הרכושי בינה לבין אמו הוא מבולבל וחושש להביע עמדה בנושא הסדרי הראיה עם סבתו". בעמ' 8 "המאבק ביניהן מגיע ונוגע במערכת היחסים בין י', הכד וסבתו ח'".

הנה כי כן ומעיון בתסקיר עולה כי בכל עמוד בו עולה הסכסוך בין הצדדים באשר לעזבונו המנוח. הדבר חזר אף בעדות העו"ס לסדרי דין עמ' 6 שורות 4-8: "אבל, יחד עם זאת, אני חושבת שאסור לנו לשכוח שבעקבות הטרגדיה יש מתח בלשון המעטה בין האמא לבין המשפחה והילד, גם כשראיינתי אנשי טיפול שבקשר איתו וגם עם המחנכת שלו, הילד נמצא בקונפליקט וזה פוגע בילד. גם חוסר התקשורת בין האמא לבין משפחת המוצא של האבא גם כן פוגע, הילד מרגיש שהדברים לא זורמים, הוא מנסה להיות נאמן פה ונאמן לאמא". בהמשך עמ' 6 שורות 31-32: "כפי שקבעתי, מדובר בסבתא מיטיבה ומשפחה עוטפת, אבל כל המאבק הזה מגיע לילד ולכן חשבתי שעד שכך הקונפליקט הזה אפשר לצמצם", בעמ' 7 שורה 5: "צריך למזער את הנזקים בגלל הקונפליקט" ובהמשך בשורות 32-35: "אני חושבת שהילד מבין שקיימת בעייתיות ואני רוצה לקוות שבאיזשהו שלב הסכסוך יגמר, שהוא יגיד שסבתא באה, שרוצה ללכת לסבתא. זורם. אני רוצה לקוות שלא יועברו לו מסרים גם מהצד הזה, שתהיה זרימה מהבחינה הזאת. אני רוצה לקוות שאם הוא יגיד אני מתגעגע לסבתא אז האמא תאפשר מעבר למה שייקבע".

משנשאלה העו"ס מדוע הקטין לא יכול לון אצל סבתו השיבה- עמ' 8 שורות 4-6:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

- 1 ש. למה לדעתך הילד לא יכול לישון אצל סבתא שלו?
2 ת. אני לא חושבת שלא יכול, אבל בגלל ההתנגדות ובגלל המצב שנוצר אני לא רוצה
3 להכניס אותו לקונפליקט נוסף מעבר לאובדן שחוה".
4
5 ובהמשך בשורות 26-28 במענה לשאלה האם ההסדרים שנקבעו הם אינטנסיביים השיבה:
6 "אני גם סבתא. קשה לי לקרוא ליחסים של סבתא ונכד אינטנסיבי, הכל צריך להיות
7 במידה. אבל לצערי למקום שנקלענו, לדעתי המקצועית הייתי רוצה לראות את היחסים
8 ספונטניים, זורמים, אבל במצב שנוצר לא הייתי רוצה להכניס את הקטין לעוד איזו
9 מערבולת".
- 10 ברי, כי אין להתעלם מהסכסוך בין הצדדים בנוגע לעזבונו של המנוח והשפעתו של זה על
11 הקטין. עם זאת לטעמי ניתן לשיקול זה ע"י העו"ס לסדרי דין משקל יתר. לטעמי
12 ומהתרשמותי מהצדדים אלה יכולים להתעלות מעל לסכסוך ככל שהוא נוגע לקטין ובכל
13 מקרה הנני מורה כי עליהם להימנע מלערב הקטין בסכסוך.
- 14 29. לטעמי הסדריי השהייה שהוצעו ע"י העו"ס לסדרי דין בתסקירה הינם מצומצמים ואינם
15 עולים בקנה אחד עם טובתו של הקטין הספציפי שעניינו נדון לפניי ויש לסטות מהם.
16 מהמקובץ לעיל אין ולא יכול להיות חולק כי הקשר של הקטין עם סבתו הינו קשר עמוק
17 המיטיב עמו. אין המדובר בקשר סבתא – נכד במשמעותו הרגילה והמקובלת. קשר זה אשר
18 מעצם טיבו כרוך בחום ובאהבה, מקבל בנסיבות תיק זה משמעות עמוקה ואמיצה עוד יותר.
19 המדובר בקטין אשר במשך שנות חייו הראשונות ואשר הן השנים הראשונות להתפתחותו
20 ולעיצוב אישיותו סבתו הייתה דמות קבועה, יציבה ונוכחת נוכחות משמעותית בחייו. כמו
21 כן חרף האובדן של הסבתא את בנה זו אינה מטשטשת את הגבולות ואינה הופכת את נכדה
22 למצבה חיה ומבינה את מקומה בחייו של הקטין כמו גם את מקומה של אמו בחייו ואינה
23 נוגסת או פוגעת במקום זה.
- 24 על רקע הקשר האמיץ והאיתן שבין הקטין וסבתו עובר לפטירתו הטרגית של אבי הקטין יש
25 לפעול לשמר ולטפח קשר זה ופגיעה בו אינה עולה בקנה אחד עם טובתו של הקטין. טובת
26 הקטין אשר איבד את אביו מחייבת לשמור על הקשר עם סבתו ובני משפחתו של אביו קשר
27 זה חשוב וחיוני לשם התפתחותו הרגשית של הקטין ויתרום להתפתחותו התקינה ואין
28 לאפשר מצב בו הקטין חווה אובדן טרגי של אביו יחוה גם אובדן של הקשר העמוק עם סבתו
29 ומשפחתו המורחבת של אביו. לעניין יש להוסיף ולהדגיש כי הסבתא המשיכה בתשלום
30 מזונות הקטין אשר נקבעו בהסכמה עם האב המנוח מרצונה וללא שהוגשה כל תביעה כנגדה
31 או כנגד העזבון ולמותר לציין כי המדובר בסכום מזונות ראוי ואשר נקבע אף על הצד הגבוהה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

דבר זה יש בו להצביע על הדאגה הכנה והאמיתית של הסבתא לטובתו של נכדה תוך התעלמות מהאבק על עזבון אביו .

על רק כל אלה יש לקבוע הסדרי שהייה אשר ייתנו ביטוי לכל האמור לעיל מבלי לטשטש את הגבולות הברורים וההבחנה בין מעמדה ומקומה של האם בחייו של הקטין לבין מקומה ומעמדה של הסבתא וכן לקבוע הסדרים אשר בתכיפותם ותדירותם לא יהיה כדי לשבש את שגרת חייו של הקטין. לפיכך ובאיזון כל השיקולם כמפורט לעיל מצאתי לקבוע כי הסדרי השהייה יהיו כמפורט להלן ואף יכללו לינה כל שבת שישית ותוך קביעה כי הסדרי השהייה בשבת יחלו בשעה 11:00 במקום השעה 10:00.

לאור האמור לעיל הסדרי הראיה בין התובעת לקטין יתקיימו כדלקמן :

א. בכל יום שלישי החל מהשעה 14:00 ועד 20:00.

ב. בכל סוף שבוע שלישי מהשעה 11:00 עד השעה 19:30.

ג. כל סוף שבוע שלישי החל מיום ו' בשעה 15:00 ועד יום שבת בשעה 19:30. השבת הראשונה לעניין זה תהא השבת הקרובה שבה הקטין אמור לשהות אצל סבתו.

ד. האיסוף ביום ג' יהא מהמסגרת החינוכית ובימים שלא מתקיימים לימודים מבית האם וההחזרה הינה בכל מקרה לבית האם.

ה. לא מצאתי כל מקום להגביל את זהות הגורם שיאסוף את הקטין ובלבד שהגורם האוסף יהיה מבני המשפחה. כן לא מצאתי כי יש להורות כי על הסבתא להיות נוכחות בזמן הנסיעה, המדובר בדרישה בלתי סבירה המהווה הכבדה מיותרת ולא נחוצה בפרט נוכח גילה של הסבתא. הגורם האוסף את הקטין מחויב לנהוג בזהירות, תוך שמירה על כל כללי הנהיגה, הזהירות והבטיחות.

ו. ככל שמתוכננת לקטין פעילות חריגה בעת הביקור ו/או קיומו של הביקור שלא בבית הסבתא יש לעדכן את האם על כך מראש.

ז. נאסר על מי מהצדדים לערב את הקטין בסכוך בין הצדדים.

ח. בנסיבות העניין לא מצאתי כי יש מקום לעשות צו להוצאות.

30. המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים ולעו"ס לסדרי דין.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 21609-11-16 ח' נ מ'

1 ניתן היום, י"ד טבת תשע"ח, 01 ינואר 2018, בהעדר הצדדים.
2

יחזקאל אליהו, שופט

3
4
5
6
7
8

התביעה סגורה